

Usteak, Ustel!

Argitu ditzagun zalantzak...

Bertakoak eta migratzaileak

26.

Bertakoak eta migratzaileak

Daniel—Innerarity Grau

Zure ustez, zer pertzepzio dugu gizarte gisa immigrazioari buruz?

Ez da bereziki kritikoa edo eszeptikoa izan behar gauzei buruz dugun pertzepzioa beti zuzena ez dela jakiteko. Immigrazioaren kasuan (fenomeno horren arabera eratzten da bertakoen eta kanpotarren identitatea), bi nahasmen daude, eta horiek berrikusi gabe ezin zaio behar bezala erantzun gu nor garen galderari: **immigrazioak harrera-gizartean arazo ekonomiko larria sortzen duela pentsatzeko joera dago, eta eragina norabide bakarrekoa dela, hau da, «haiek» bakarrik eragiten dutela «gugan»;** bi gai horiek zenbait kezka muinean daude. Eta kasu honetan ere, ez bada dirudiena?

Diskurtso batzuen arabera, horietako batzuk hauteskunderiei begira oso errentagarriak gertatzen direnak, immigrazio masibo bat jasaten ari gara. Hemen, beste gauza askotan bezala, zifra gutxi eta mamu asko daude. Horietako bat immigrazioaren kostuari dagokio, hau da, gastu sozialen eta langabeziaren igoeran duen eraginari. Aurreiritzi horri aurre egitea komeni da, eta argudio guztiak arrazoi humanitarioen baitan ez uztea. Arrazoi ekonomikoek ez dute arrazoi moralen prestigioa, baina ez genituzke baztertu behar gure justizia-beharrak ezartzerako orduan. **Baliteke xenofobia, etikoki justifikaezina izateaz gain, ekonomikoki ere hondagarria izatea.**

Baiezta al dezakegu etorkinak direla langabeziaren igoeraren erantzuleak?

Inkesten arabera, jende gehienak hala uste du. Ekonomialariak, aldiz, nahiko ados daude —bitxia den zerbait, bide batez esanda— kontrakoan. **Immigrazioak oso eragin txikia du bertakoen langabezia-tasan.** Badirudi immigrazioak eztabaida publikoan duen garrantzia alderantziz proportzionala dela haren eragin ekonomikoarekiko; izan ere, ekonomian duen eragina nahiko neutroa da.

Immigrazioa lan-merkatuko eskaintzaren igoera gisa hartu ohi da. Horren arabera, immigrazioak soldaten beherakada bultzatuko luke, langile «ordezkagarrien» arteko lehia-maila handitu egingo litzatekeelako. Baina arrazoiketa hori oso sinplea da, eta ez du fenomenoaren konplexutasunaren berri ematen. Hasteko, immigrazioak eskaintzari eragiten dio, bai; baina baita eskariari ere. **Etorkinek ondasunen eta zerbitzuen azken eskaria handitzen laguntzen dute, eta horrek jarduera ekonomikoa eta, ondorioz, enplegua sustatzen ditu.** Etorkinek, bertakoekiko ordezkapen-erlazioa baino gehiago, osagarritasun-erlazioa dute (aspaldi etorritako etorkinen eta etorkin berrien artean dago lehia).

Antzeko beste aurreiritzi bat da etorkinek finantza publikoetan eragiten duten ustezko kargari buruzkoa...

Gizarte-babeseko gure sistemaren norabidea goranzkoa da; hau da, gazteen-gandik helduenganako transferentzia bat da, batez ere pentsiodunenganako transferentzia bat. Batez ere adinekoei laguntza ematen zaien gizarte-babeseko bi esparruak —osasuna eta pentsioak— gizarte-gastuaren % 80 inguru dira gaur egun, eta etorkinak, ordea, jarduera handieneko adinetan biltzen dira. Etorkinek gastu sozial jakin batzuk gehitzea soberan konpentsatzen da; izan ere, oro har, birbanaketa-sistematik jasotzen dena baino gehiago ordaintzen den adin batean daude. **Gogoratu behar da etorkinek gizarte-babesa finantzatzen ere laguntzen dutela kotizazioen bidez.** Kontabilitate-logika huts batean, haien ekarpen garbia (kontribuzioen eta prestazioen arteko alde) ebaluatu ahal izango litzateke, eta horrek immigrazioa murrizteak izan ditzakeen balizko onurei buruz aztertzea ahalbidetuko luke, batzuetan defen datu ohi den bezala. Jakina, immigrazio gutxiago gastu sozial txikiagoa da, baina baita kotizatzaile gutxiago ere. Nolanahi ere, **migrazio-politika gogortzeak ez du lagunduko aurrekontu-defizitei aurre egiten.**

Bestalde, etorkinek langabezia-aseguruak edo gizarte-soldatek eragindako gastuak handitzeko arrisku handiagoa dakarte, baina bertakoek baino askoz gutxiago gastatzen dute osasunari eta zahartzaroari dagokienez. Nolanahi ere, gizarte-babeseko sistemarako gastu handiena dutenak baztertzeko logika muturreraino eramanez gero, langabetuak, ezinduak eta gaixoak ere salatu beharko lirateke, eta horrek auzitan jarriko luke gizarte-justiziaren nozioa bera ere.

Zein dira immigrazioari buruzko diskurtsoa eraikitzen duten leku komunak?

Gure nortasun ustez hauskorren aurkako mehatxu boteretsuztat hartzea. **Etorkinek harrera-gizarteko identitatean eta kulturaren duten eraginaz hitz egiten da beti, beldurrez edo aniztasun berria ospatuz, baina kontrako norabidean gertatzen den eragina ez da ia aztertzen.** Planteatzen den kontua da immigrazioak, jaiotza-tasa ahularekin batera, aukera emango ote duen Europako gizarte batzuen identitateari eusteko. Gizarte horietako hiriek Afrikako edo Asiako hirien gero eta antz handiagoa dutela ziurtatzen dute. Bai ideologia xenofoboak, norberaren identitatea galtzeko eta «ordezkapen etnikoa» izateko beldur dena, bai jarrera liberalak, asmo onenekin etortzen direnen «integrazioa» defendatzen duena, harrera-herrialdean eragina duen fenomenotzat hartzen dute immigrazioa, baina apenas hausnartzen da immigrazioak jatorrizko herrialde eta kulturetan duen eraginari buruz. Eta haiek guregan bezainbesteko eragina izango bagenu geuk haiengan? **Zergatik ez dugu uste immigrazioa, gure identitatea ahuldu beharrean, gure balioak munduan zabaltzeko bitartekoa denik?**

Beldurak eragotzi al dezake harrera-gizartearen eta etorkinen arteko harremanaren ezaugarri den asimetria erradikala ikustea?

Hasteko, bitxia da beldur horiek immigrazioaren fenomenoaren ezaugarri den asimetria erradikala ikustea eragozten digutela. Indartsuaren eta ahularen pape-
rak alderantzikatu balira bezala emango luke, eta mehatxuak, zalantzarik gabe,
harremanaren elementurik ahulenetik etorriko balira bezala izango litzateke.
Lehenik eta behin, **etorkinak**, oro har, **gutxiengoa dira harrera-gizarteetan,**
eta bertakoen kulturaren eraginpean maila handiagoan daude, bertakoak
etorkinek ekarritako kulturaren eraginpean daudena baino. Bigarrenik,
etorkinek, ikuspegi ekonomiko, **sozial eta politikotik, talde menderatu bat**
osatzen dute, talde menderatzaile bat baino gehiago, eta harrera-gizarte-
aren kulturaren duten eragina askoz txikiagoa da kontrako zentzuan dutena baino.
Arrazoi horiek direla eta, nahikoa zergati dago pentsatzeko elkarretaratzek
ak eragin handiagoa duela iristen denarengan eta ez bertakoarengan.

Aipatu duzun azken kontzeptu horren harira, immigrazioaren bidez eragin al daiteke jatorrizko gizarteetan?

Bai, hain zuzen. Bizi diren gizartearen ideien, balioen eta ohituren eraginpean daude etengabe etorkinak, eta, beraz, berengana ditzakete eta beren jatorrizko komunitateei helarazi. Kontua ez da harrera-gizartearen identitatea aldatzen den ala ez, baizik eta jakitea zein neurritan dauden, emigranteen bidez, jatorrizko gizarteak harrera-gizartearen identitatearen oinarri diren balioen eraginpean. Beraz, **immigrazioa norabide bikoitzeko prozesutzat hartu beharko genuke**, emigranteen jatorrizko gizarteari harrera-gizartetik hartutako zenbait elementu ematen baitizkio. Gauzak horrela, **etorkinak ez lirateke soilik Mendebaldeko herrialdeetan Mendebaldekoak ez diren balioak eta ohiturak sartzen dituztenak izango, baizik eta, alderantziz ere bai, Mendebaldeko balioak eta ohiturak munduko beste leku batzuetan zabaltzeko bitartekoak izango lirateke**. Etorkinek, dirua bidaltzeaz gain, ideiak eta portaera-ereduak ere helarazten dituzte. Etorkinak sarritan beren jatorrizko herrialdeetan arrakasta izan duten pertsonatzat hartzen direnez, gizarte horiek arrakasta hori eragin duten balio eta jardunbideetara zabal daitezke. Beraz, immigrazioa eragin eta hedapen kulturalerako tresna izan daiteke, baina ez normalean uste den norabidean.

Zergatik kostatzen zaigu hainbeste immigrazioaren inguruko ikuspegi erlazional eta konplexu hori lantzea?

Immigrazioaren fenomenoaren bere konplexutasun eta ñabardura guztiekin ulertzea galarazten diguna da oraindik ere kulturen eta gizartearen ikuskeraren estatikoa dugula. **Integrazioa edo ordezkapena terminoak norabide bakarrean topatzen diren bi kulturen arteko harremana azaltzen saiatzen dira.** Kontserbadoreek eta liberalek pentsatzen dute kultura-desberdintasunak belaunaldien bidez betikotzen direla, eta aukera emango lukete inplikaturako populazioak bata bestearengandik aparte erreproduzitzeko. Ez dute kontuan hartzen haien eraginak bi norabidekoak direla, ezta mestizaje-fenomenoak direla ere, denboraren poderioz areagotzeko joera duen exogamia. Pertsonak autoktonotzat edo atzerritartzat sailkatzea, azkenean, joera arbitrario bat da; izan ere, ez daude bi populazio, jatorriari dagokionez konbinazio posible ugari dituzten pertsonen osatutako populazio bakar bat baizik. Egungo gizartearen dinamismoa eta porositatea kontuan hartuta, talde bakar bati atxikitzea, gero eta gehiago, salbuespena izango da araua izan beharrean.

Immigrazioaren fenomenoaren bere konplexutasun osoan aztertzea da topiko jakin batzuk suntsitzeko modurik onena. Izan ere, aurreiritzien atzean, ulertu ez den errealitate bat egon ohi da.

